

VEČERNI LIST

Kena za celo leto . K 60.— za pol leta . K 30.—
 tretje leta . „ 15.— „ en mesec „ 5.—
 Prodajništvo in upravnništvo: Kopitarjeva ulica št. 6.
 Telefon št. 50.

NEODVISEN DNEVNIK

Inserati: Enostolpna petturstva (72 mm široka in 3 mm
 visoka ali nje prostor) za enkrat po K 120.—
 Postano: Enostolpna petturstva K 1.— — Izhaja vsak
 dan, izveniši nedelje in praznike, ob 2. uri popoldne

Nove meje Nemške Avstrije potrjene.

LDU Berlin, 14. maja. (DunKU). Ka-
 kor se poroča iz Versaillesa,
 je svet deseterice snoči rati-
 ficiral sklepe glede novih mej

Nemške Avstrije. Wilson ni bil
 navzoč, zastopal ga je njegov
 tajnik.

Mirovna pogodba z Nemško Avstrijo.

Delegati došli v Pariz. — Pogodba se izroči prihodnji teden.

LDU Versailles, 14. maja. (DunKU).
 Svet četvorice je razpravljajl včeraj še ne-
 katere podrobnosti mirovnihi pogodb z
 Nemško Avstrijo in Ogrsko; pričakovati
 je tedaj, da bosta obe pogodbi tekom teh
 dni gotovi. Prihod nemško-avstrijskih de-
 legatov je določen na danes. Kakor poro-
 čajo listi, se nastanejo vodilni delegati v
 paviljonu Henrika IV., ki ga je dal na raz-
 polago ameriški Rdeči križ. Drugi de-
 legati, izvedenci, zastopniki časopisja in
 člani tajništva bodo stanovali v 4 vilah v

blizini omenjenega paviljona, ravnotako
 kakor nemški delegatje v Versaillesu ne
 bodo smeli niti avstrijski delegati z zuna-
 njim svetom občeovati. Zaporne odredbe so
 že izvršene. Prve dni se bodo bavili s
 pregledovanjem poverilnic. Mirovno po-
 godbo izroče delegatom začetkom prihod-
 njega tedna. »Echo de Paris« namigava,
 da se radi negotovega položaja na Ogr-
 skem ne more ničesar skleniti, ali pride
 ogrska delegacija na Francosko.

Novi kronski kurz.

300 kron za 100 dinarjev.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 15. maja. Ministrski svet
 je izdal odlok, s katerim se določa kurz
 krone s 300 K za 100 dinarjev. Po tem

kurzu se bo odslej računalo tudi pri dr-
 žavnih blagajnah.

Dnevne seje ministrskega sveta.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 15. maja. Na eni prejšnjih
 sej je sklenil ministrski svet, da bo imel
 vsled dogodkov v zunanjepolitičnem svetu

kakor tudi vsled notranjega položaja dr-
 žave vsak dan sejo ob 10. uri dopoldne.

Agrarna reforma.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 15. maja. Odbor za agrar-
 no reformo je imel včeraj sejo, v kateri je
 sklenil, da se dá v najem potrebnim kme-
 tom tudi ono zemljo, ki je, že zorana in
 posejana. Lastniki dobe za to posebno

odškodnino. — Razpravljalo se je tudi o
 raznih finančnih vprašanjih in se je raz-
 prave udeležil tudi finančni minister dr.
 Momčilo Ninčič.

Grobovi molčijo.

V včerajšnjem »Večernem listu« smo
 objavili po ljubljanskem dopisnem uradu
 brzojavko, ki pravi, da se bo »usoda ju-
 žnega dela Koroške, Štajerske in ozemlja
 okoli Celovca in Maribora določila po
 ljudskem glasovanju«. Poročilo je povzeto
 po pariških listih, a se je pokvarilo, pre-
 den je dospelo v Ljubljano. Pariški listi
 govorijo le o ljudskem glasovanju v celov-
 ški kotlini, medtem ko en del južne Ko-
 roške prisojajo Jugoslaviji kot nesporno
 slovensko ozemlje.

Ni bilo treba šele tega izrečnega po-
 pravka, da se spozna netočnost zgornje
 vesti. Kako naj bi na spodnjem Koroškem
 sedaj odločevalo ljudsko glasovanje? Po
 vseh naznanilih, ki smo jih dobili o do-
 godkih zadnjih dveh tednov na Koroškem
 in ki slednji dan z novimi podatki še ja-
 sneje predstavljajo grozno trpljenje naših
 severnih bratov, bi bilo kruto norčevanje
 iz slovenskega koroškega ljudstva, če bi
 kdo zahteval od njega, naj odloča o svoji
 državni pripadnosti. Koroški Slovenci ne
 morejo odločevati niti o svoji lasti in svo-
 jem življenju, ker jim oboje jemlje nem-
 ška soldateska, kadar se ji poljubi — kako
 naj se torej drznejo izpovedovati svoje
 politično prepričanje? Duhovščina in svet-
 na inteligenca je pregnana, kar je bilo za-
 vednejših narodnjakov so se morali umak-
 niti, tiste, ki so ostali doma, trebijo nem-
 ške tolpe z namenom, da zamore slednji
 slovenski ljudski glas — in to zbegano,
 ubežno, oplenjeno, pomorjeno ljudstvo naj
 bi glasovalo?

In ni mnogo bolje, če predlagajo ljud-
 sko glasovanje za celovško kotlino. Kje
 je narod, ki bi po nečuvnih preganjanjih
 vojnih let, kakršna so morali pretrpeti ko-
 roški Slovenci, po dolgoletnem ponemče-
 vanju v šoli, pod pritiskom trde nemške
 upravne roke, po vseh razočaranjih, ki so
 jih doživeli tisti, ki so bodrili ljudstvo k
 vztrajnosti, po tolikih kaznih za vsak
 svoboden izraz narodnega prepričanja, kje
 je narod, ki bi po vsem tem še mogel svo-
 bodno odločevati z glasovanjem? Trume
 nemškutarjev, zastrupljene z judeževim
 denarjem, žganjem in vsakdanjimi lažmi
 hujskaških časopisov, bodo govorile, a
 naši grobovi bodo molčali.

Javno mnenje v Italiji.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Reka, 14. maja. »Temps« poroča iz Rima: Tu vlada splošen pesimizem vsled položaja, v katerega so privedli aliranci in asociiranci italijanski narod s svojim zadržanjem glede njegovih zahtev. Z nemirom pričakujejo neprestano rešitev vprašanja Reke in Dalmacije. Javno mnenje sodi, da v tem oziru ne odločuje pravica, ampak samo zveza zainteresiranih finančnikov, ki delujejo proti Italiji. Vsled tega nestrpno zasledujejo vesti, ki jih potrjujejo tudi jugoslovanski listi, da je na-

stal v Jugoslaviji velik nered, naperjen proti srbskemu gospodstvu in gospodarski invaziji angleško-amerikanskih kapitalistov v te dežele. (Op. ur. Isti Italijani, ki so podkupovali ves svet, da bi jim v imenu pravice prisodil naše ozemlje, prihajajo sedaj s tožbo, da ni pravice. Ker hočejo dokazati, da so pravični le sami, morajo seveda poročati o namišljenih nemirih v Jugoslaviji, ki naj bi dokazali, da so italijanske zahteve upravičene!)

Posvetovanja s pravoslavno duhovščino.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 15. maja. Zagrebški nadškof dr. Ante Bauer je včeraj prišel v Belgrad, da stopi v stik s srbsko duhovščino.

Razgovor ima navodno namen pojasniti nekatera vprašanja v razmerju cerkve do države.

Interpelacije srbske narodne skupščine neveljavne.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 15. maja. »Slobodna Riječ« javlja, da je ministrski svet sklenil, da bodo od sedaj ministri zaradi nujnih poslov odgovarjali samo na one interpelacije, ki bodo predložene v narodnem pred-

stavništvu. Interpelacije, vložene na srbsko narodno skupščino, ostanejo neodgovorjene, ako se ponovno ne naslove na narodno predstavništvo.

Belgrajsko gledališče.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 15. maja. Dela za popravo Narodnega pozorišča so se pričela in je upati, da bo mogoče po 6 mesecih prazno-

vati 50 letnico belgrajskega gledališča že v popravljeni zgradbi.

Crnogorski metropolit v Belgradu.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 15. maja. Crnogorski metropolit Mitrofan, ki se je mudil nekoliko dni v Belgradu, je odpotoval na Cetinje.

Razveljavljen mandat.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 15. maja. Verifikacijski odbor je razveljavil včeraj mandat poslanca Jovana Cerковиća iz Stare Srbije, ker je bil izvoljen 1. marca, a je šele 2. istega meseca izstopil iz upravne službe. Smatra se, da je bil izvoljen pod pritiskom svoje pradne moči.

Napad na Paderewskega.

LDU Berlin, 14. maja. (DunKU) »Abend« poroča iz Oppelna: Uradno se javlja iz Varšave, da je bil poskušen na poljskega predsednika Paderewskega atentat. Ko se je peljal Paderewski po Jeruzalemski cesti, je nameril nanj nemški človek revolver. Atentat se je izjavil. Atentator se imenuje baže Zalski.

Iz demokratskega kluba.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 15. maja. Vest, da je ministar Šefkija Glubič izstopil iz demokratskega kluba, ni resnična.

Odseki narodnega predstavništva.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 15. maja. Velik del parlamentarnih odsekov ni bil do včeraj še konstituiran.

Vestnik notranjega ministra.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 15. maja. Minister za notranje stvari prične izdajati svoj vestnik pod naslovom »Politični Glasnik«.

Prepoved shodov na Hrvatskem.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 15. maja. Vest, da so na Hrvatskem prepovedani vsi javni shodi, ne odgovarjajo resnici.

Ameriške lokomotive za Jugoslavijo.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 15. maja. Ravnateljstvo državnih železnic se pogaja z nekim ameriškim konzorcijem radi dobave lokomotiv in vagonov iz Amerike.

Nemčija v zvezi narodov.

LDU Amsterdam, 14. maja. (DKU) »Daily Mail« javlja z dne 12. t. m.: V Angliji kakor tudi v Franciji se vedno bolj bavijo z mislijo, da je treba sprejeti Nemčijo takoj v zvezo narodov. Misel, da prestane Nemčija gotovo prekusno dobo, stopa vedno bolj v ozadje.

Glasovi o nemški mirovni pogodbi.

LDU Lyon, 15. maja. (Brezžično.) Iz Soluna se poroča: Solunski listi so mnenja, da so pogoji, ki jih je stavila antanta Nemčiji sicer zelo trdi, a pravični. Z isto strogostjo bi se po mnenju solunskih listov moralo tudi ravnati s Turčijo in Bolgarijo, ki sta ravno tako imperialistični. Ako bi se jim bilo posrečilo podjarmiti orijent, tedaj bi se nad njim bile gotovo razpršile teme krvoločnosti in barbarstva.

Blokada Orske.

LDU Lyon, 15. maja. (Brezžično.) Najvišji gospodarski svet se je v svoji seji z dne 12. maja pod predsedstvom Cecilja bavil z ekonomičnimi odredbami za primer, da bi Nemčija ne hotela podpisati mirovne pogodbe. Obenem se je četvorica izrekla za nadaljno blokado Ogrske, dokler je tamošnji politični položaj negotov.

Dar Francije Češki.

LDU Lyon, 15. maja. (Brezžično.) Iz Prage se poroča: »Narodni Listy« izražajo Franciji toplo zahvalo za dar 115 zrakoplovov, ki jih je sprejela Čehoslovaška država od Francije.

Petrograd pred padcem.

LDU Berlin, 14. maja. (DunKU) »Acht-Uhr-Abendblatt« poroča iz Hamburga: »Hamburger Fremdenblatt« doznava iz Helsingsforsu, da računajo tam s padcem Petrograda že v najkrajšem času. Vsi boljševiški voditelji so Petrograd baje že zapustili.

Iz pokrajine.

k Notarska vest. Za namestnika od-slovljenega nemškega notarja Vilibalda Swobode v Konjicah je imenovan gosp. Fran Presečnik, notarski kandidat v Ljubljani. Prišel je uradovati dne 12. t. m.

k Poziv na zavarovalce! Z ozirom na govorice in časopisne vesti, da je delovanje inozemskih zavarovalnic v Ju-

goslaviji prepovedano, smo pooblašteni od merodajne strani, da pojasnimo občinstvu, da so te vesti netočne in neosnovane. Pozivljamo zavarovance v njih lastnem interesu, da se ne dajo begati po takih neutemeljenih vesteh in da točno plačujejo zavarovalne premije, ki zapadejo v plačilo pri onih zastopstvih, ki so v smislu izjav objavljenih na poziv deželne vlade za Slovenijo v Uradnem listu upravičene za sprejemanje premij v naši kraljevini.

k Ureditve dopisne službe v kraljestvu SHS. »Riječ SHS« javlja iz Belgrada, da je 12. t. m. došel v Belgrad, kjer že dalje časa biva šef novinskega urada v Zagrebu gosp. Toni Schlegel, tudi član ljubljanskega dopisnega urada g. Prunk. Njunino bivanje v Belgradu je v zvezi z definitivno ureditvijo državnih dopisnih uradov.

k Ruska virtuoziinja Milena Tomšinska je dne 10. t. m. koncertirala v Belgradu pred regentom prestolonaslednikom Aleksandrom v dvorani francoskega kluba. — Tomšinska je prej koncertirala v domu »Stankoviča« pred belgrajskim občinštvom ter prinašajo belgrajski listi o tem koncertu zelo ugodne kritike.

k Nemški roparji. V cerkvi v Selah o. nemške bande vse razbile: Marijino soho so vrgli za duri, svetnikom so odbili roke, hostije razsuli po tleh, kelih in monštranco odnesli. Ukradli so tudi krono raz Marijino podobo. Lepo, večinoma novo mašno obleko so raztrgali in razmetali. V župnišču so odnesli ves živež, vso obleko, vse perilo in vso posodo. Ravnotako v gostilni pri Zažetu. Mlečniku v Selah so odgnali tri najlepše vole in kar pri hiši ustrelili dve svinji.

k Kranjski Nemci. Na Koroškem so Nemci posebno slovenskim duhovnikom popolnoma vse pobrali. Na Kranjskem si morajo sedaj ti iskati novečasne domove in še za drag denar vsaj z najpotrebnejšim zaopustiti. Tako je kupoval dne 9. t. m. en gospod župnik-begunec v okolici Tržiča drva. Nasvetuje se mu: v Bornovi žagi pod Pristavo se lahko dobe. Župnik gre k vodji žage g. Digruberju, ki mu drva takoj obljubi, a župnik jih hoče takoj plačati, kar pa odkloni, češ, potem ko voznik pride po nje, naj se plačajo. 12. t. m. pošlje župnik voznika po drva — a ta pride nazaj prazen, češ, da nima več drv. Župniku je natančno znano, da je drva, ki jih je Digruber že dal zanj nažagati, drugemu prodal. Tako smejo delati Nemci v tako žalostnem položaju.

k Pri likvidujočem ministrstvu za brambo na Dunaju se oddajajo podpore iz državne loterijske ustanove na pripadnike prejšnje avstrijske domobranbe (aktivne in umirovljene gaziste, gaziste brez činovnega razreda in moštvo, kakor tudi na vdove in sirote po prej omenjenih osebah. Prošnje (kolekovane) naj se pošljejo potom vojaške intendance za Slovenijo v Ljubljani na likvidujoče ministrstvo za domobrambo na Dunaju.

k Vpokojenim častnikom. Na temelju naredbe min. sveta v Belgradu se pozivajo vsi vpokojeni častniki, ki stanujejo

v področju ozemlja Slovenije, da javijo najkasneje do 20. maja t. l. komandi Dravske divizijske oblasti pismeno sledeče podatke: 1. Čin. 2. Ime in priimek. 3. Ime staršev. 4. Rojstno leto. 5. Rojstni kraj. 6. Katere civilne in vojaške šole je dokončal. 7. Kdaj je dobil poedine šarže. 8. Je li služil za čas okupacije v Srbiji ali Črnigori, ter v kakem poklicu. 9. Sedanje in izbrano bivališče. 10. Zakaj in kdaj je bil vpokojen. 11. Znanje srbohrvaškega ali slovenskega jezika, v koliki meri in event. pripombe. Opozarjajo se vsi častniki in vojaški uradniki, da se do omenjenega roka za gotovo javijo, ker je sicer možno, da se jim pokojnina ustavi.

k Za koroške begunce so darovali: Prof. dr. Iv. Svetina, 20 K; Jurij Pevec, 40 K; Alojzij Huter, Sv. Trojica, 100 K; Stefan Rihar, Dob, 30 K; Iv. Ogrin, Laverca, 100 K; neimenovan, Škofja Loka, 20 K; Lovro Marolt, Studenice, 72 K; Makso Fock, Kranj, 50 K; dr. A. Levičnik, Ljubljana, 40 K; prof. Gasparin, Maribor, 40 K; Franc Remšar, Češnjica, 200 kron; Zadruga za vnovčevanje, Češnjica, 1000 K; Ana Leskovec, Škofja Loka, 15 kron; Ferdo Palovec, zobotehnik, 20 K; Župni urad Dramlje, 39 K; Antonija Kavčič, št. Jurij ob juž. žel., 25 K; Župni urad Umberg, Ptuj, 25 K; I. Langus, Šoštanj, 40 K; skupaj 1876 K. Srčna zahvala vsem rodoljubnim darovalcem. — Odbor koroških beguncev.

k Izvršitev kompenzacijske pogodbe, sklenjene dne 22. marca 1919 med Centralno upravo za trgovski promet z inozemstvom in Dunajskim »Warenverkehrsbureau-jem«. Glasom zgoraj navedene pogodbe je vse blago, ki se bo med obema državama izmenjavalo, kontingentirano. Podpisana podružnica naznanja, da je dobila od svoje belgrajske centrale kontingent za sledeče blago, za katerega bo izdal »Deutschösterreichisches Warenverkehrsbureau« na Dunaju izvozna dovoljenja glasom pravil, ki so interesantom na razpolago pri podpisani podružnici. Kontingentirano blago je sledeče: poljedelski stroji, poljedelsko orodje, kose in srpi, komerčni papir, papir za časopise, orodje za obrtnike, stroji, železo in železni izdelki, kovine in kovinski izdelki, jeklo in jekleni izdelki, razne barve, kemični produkti, znanstveni instrumenti, elektrotehnični material, kuhinjske opreme, klobuki, razni motorji, kvas, kuhinjska in živilska sol. Kontingent konopnih izdelkov bo razdelil Hrvatski kudeljski odbor u Osijeku, kamor naj se interese obrnejo. Kdor hoče na podlagi tega kontingenta importirati blago iz Nemške Avstrije, naj vložil prošnjo, kjer naj sporoči sledeče podatke: potrdilo pristojne obrtne oblasti, da ima pravico do trgovine s tem blagom, vrsto in količino blaga, približno vrednost, če mogoče tudi dobavitelja in njegov naslov ter rok, v katerem se bo mogla kupčija izvesti. Prošnje morajo biti pri zgoraj navedenem uradu vložene do 25. maja. Na poznejše vložene prošnje se ne bo pod nobenim pogojem oziralo. Prošnji, ki so vložene, ni treba ponavljati. Kontingent se bo takoj razdelil med prošilce, ki dobe rešitev svojih prošnji pis-

meno. Opozarja, da bo vsaka osebna intervencija brezuspešna, ker bi samo za drževala pravočasne rešitve. — Centralna uprava za trgovski promet z inozemstvom, podružnica v Ljubljani.

k O kreditu za bojno mornarico. »Riječ SHS« javlja, da ni resnična vest, da je finančno ministrstvo določilo 33 milijonov kredita za vojno mornarico. Treba je počakati, kaj bo določila mirovna konferenca o tem vprašanju in ali bo smelo kraljestvo SHS vzdrževati bojno mornarico.

k Srbska kraljeva godba je došla v Split pod vodstvom kapelnika majorja Staše Biničkega.

k Službo okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Zalec, kateremu pripadajo občine Zalec, št. Peter v Savinjski dolini, Griže, Gotovlje, Petrovče in Velika Pirešica, razpisuje deželna vlada v Ljubljani. S to službo je spojena osnovna plača letnih 1200 K in pravica do šest petletnic po 100 K. Glasom naredbe celokupne deželne vlade za Slovenijo št. 467 z dne 29. aprila 1919 je dalje okrožnim zdravnikom do preklica dovoljena draginjska doklada v izmeri 100% vseh službenih prejemkov. Prošnje, opremljene s potrebnimi svedočbami naj se vložijo do dne 1. junija 1919 pri zdravstvenem oddelku deželne vlade v Ljubljani.

k Služba sekundarija na internem oddelku obče javne bolnišnice v Celju je razpisana. S službo so zvezani sledeči prejemki: letni adjutum 1400 kron, prosto stanovanje in hrana I. razreda v zavodu, pravica do pet petletnic po 200 K in izjemna draginjska doklada letnih 600 K. Služba je provizorična in velja obojestranska trimesečna odpoved. Pravilno kolekovane prošnje, ki jim je priložiti krstni in domovinski list, diplom doktorja vsega zdravilstva in eventualna dokazila o dosedanjem službovanju, naj se vložijo do 1. junija 1919 pri zdravstvenem oddelku deželne vlade v Ljubljani.

Iz Ljubljane.

1 Beguncil V nedeljo, dne 18. maja t. l. se vrši v veliki dvorani hotela Union ob 10. uri dopoldne sestanek vseh beguncev. Ker se bo razpravljalo o važnih begunskih zadevah, udeležite se tega sestanka polnoštevilno. — Begunski sosvet v Ljubljani.

1 Iz gledališke pisarne. V dramskem gledališču se uprizori v nedeljo, dne 18. t. m. popoldne Finžgarjeva »VERIGA«, ljudska zgodba v treh dejanjih po znanih cenah. Predstava je namenjena v prvi vrsti ljubiteljem slovenske drame iz dežele, ki do sedaj še niso imeli prilike, videti to prekrasno slovensko delo na odru našega narodnega gledališča.

1 »Glasbena Matica«. Danes, v četrtek, ob 20. uri važna pevska vaja za moški zbor. Vsi!

1 Zveza trgov. nastavljenecv poziva vse člane ter tudi nečlane trgov. nastavljenecv, da naj pole, katere so

jim bile poslano od »Zveze« v izpolnilev do sobote, dne 17. maja sigurno po zaupnikih ali po pošti določijo odboru. Na vprašanje glede plačevanja članarine sporoča odbor, da se naj po firmah pobere članarina za maj ter ob uradnih urah odda v društveni pisarni.

1. **Pristna kava** se toči od danes naprej v kavarni »Union«.

1. **Mizarji pozor!** Uradno pobištvo potrebuje nujno poštno ministrstvo za svoje lastne urade, pa tudi za urade poštinih in brzojavnih ravnateljstev v Belgradu, Nišu, Skoplju, Cetinju, Splitu in Ljubljani. Pojasnila se dobijo v uradnih urah pri pošt-nem komisariju dr. Janžekoviču, Ljubljana, Beethovnova ulica št. 7/II, telefonska št. 139.

Repertoar narodnega gledališča,

Dramsko gledališče.

15. maja, četrtek: »Smrt Majke«, C 54.

16. maja, petek: »Smrt Majke«, B 54.

17. maja, sobota popoldne: »Krojaček junaček«, B 2/52.

17. maja, sobota zvečer: »Moj Bebi«, C 51.

Operno gledališče.

15. maja, četrtek: Baletni večer (javna produkcija baletne šole). Abonma B 53.

16. maja, petek: Zaprto.

17. maja, sobota: »Madame Favart«, A 56.

Zamenjava kron za dinarje.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 15. maja. Finančni minister dr. Ninčič je izjavil, da se bo v kratkem pričela akcija za izmenjavo

kron v dinarje. Kdor bo zamenjal kro-ne v dinarje pred 1. junijem, bo dobil za vsake 100 K 5 dinarjev več ko pozneje.

Jugoslovanski klub.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 15. maja. Jugoslovanski klub je pred dnevi sklenil, da odpošlje kot svoja zastopnika na mednarodno inter-parlamentarno trgovsko konferenco v Bruselj poslaca dr. L. Pogačnika in Bani-

ča. V včerajšnji seji je klub sklenil, da so vsi poslanci potrebni v Belgradu vsled političnega položaja, vsled česar omenjena poslanca ne bosta odpotovala v Pariz in Bruselj.

Nove zveze v narodnem predstavništvu.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 15. maja. Današnji listi komentirajo parlamentarni položaj in povdarjajo, da je Jugoslovanski klub prvič glasoval z radikalci, vsled česar se sklepa, da se prične sedaj formacija novega bloka.

m Belgrad, 15. maja. Med srbskimi nacionalci je nastal razdor ter se je del

nacionalcev pridružil srbskemu opozicijskemu bloku, ki je stopil v zvezo z demokratskim klubom. 5 poslancev pod vodstvom poslanca dr. Ribarca pa je premenjalo v predstavništvu svoje sedeže in sede sedaj v vrstah Jugoslovanskega kluba.

Žena.

z Žena in uspeh. Danes je delokrog žene neomejen. Ni treba več, da se bori z raznimi neprilikami, predno se povzpne do tega ali onega znanja. Žena se je od najnižjih slojev dvignila tu pa tam zelo visoko; razlika je le v načinu, kako se je dvignila. Bolj ko delo jo je dvignila do tega telesna lepota, ženitev in ljubezen so bile stopnjice, po katerih se je dvignila kvišku. Danes se bori z delom in bojem. To ji je težje ko moškimi, ko morajo še dokazati, da so sposobne za to in da imajo pravico za to. Moškemu pomaga večkrat odlična ženitev ali naklonjenost njegove žene do njegovega cilja, medtem ko je žena navezana bolj sama nase. V vojni so se mnoge ženske postavile na lastne noge. Zdaj ko so uvidele svojo sposobnost, se bodo težko povrile nazaj k ognjišču. Mnogo je danes deklic, ki so se posvetile

raznim službam in ne dogaja se, da čakajo kraljeviča, ki ne pride. One so samostojne. Vendar imajo ti uspehi tudi svojo žalostno stran. Ko sta mož in žena na svojem cilju, se pokaže ona velika razlika. Mož, ki je dosegel z delom, kar je mogel doseči, začne misliti na lastno dobro. More osnovati družino, lahko izbira med najlepšimi in najbogatejšimi deklicami, njegovi otroci imajo bodočnost. Pri ženi je obratno. Vedno ostane njena osebnost v ozadju. Leta uničijo ženo v nji, pa naj se čuva še tako. Za njo ni časa za razvedrilo. Vsakdo misli, da mora bliščati s svojim duhom pred celim svetom, in tega ne more vzdržati nihče dolgo. Takša žena predstavlja nekaj tretji spol. To ni volja žene. Tudi ona ne želi, da postane del zakonske sreče in želi lastnih otrok. Osamelost je žalostna usoda žene, ki je bogata po svojih čustvih. Končno pridemo do tega, da je za ženo edino pravi poklic vendarle družina.

z Zmečkani plašči. Lahki letni plašči se dajo jako težko izlikati, posebno če imajo vse polno gub. Če imamo tako pokvarjen in zmečkan plašč, ga moramo obesiti kakega zelo vlažnega dne na prosto ali pa nad kad z vročo vodo. Od tople pare se popravi vsaka guba.

Oglaševanje na Kitajskem.

Pred kratkim smo dobili par zelo zanimivih informacij glede oglaševanja na Kitajskem in glede metod, katerih se je treba posluževati.

Soglasno s trgovskim komisarjem John A. Fowler znaša prebivalstvo Kitajske 325.000.000 do 400.000.000 duš in kompetentni opazovalci so mnenja, da zna le do 10 odstotkov prebivalstva Kitajske čitati in pisati. Vsled tega bi človek na prvi pogled domneval, da je mogoče le majhen odstotek prebivalstva Kitajske doseči s pomočjo tiskane reklame. V dokaz, da temu ni tako, izjavlja komisar Fowler:

Kitajska je bila in je še sedaj nerazorano polje v številnih ozirih in trgovina je sledila najlažjim potom. Tozadevni trgovci so se poslužili najbolj originalnih metod oglaševanja in kampanje za uvedenje petroleja, cigaret in patentnih zdravil nudijo primero uspešnosti oglaševanja te vrste.

V prvi vrsti je bila ta prodajalna kampanja zvezana z resnično potrebo. V drugi vrsti je bil to poziv na navado in tretjič je prišlo v poštev hrepenenje telesno bolnih po zdravju.

Na drugi strani pa ne smejo ti uspehi dovesti do mnenja, da ni na Kitajskem prilike za prodajanje dražjih predmetov. — Splošno mnenje v Ameriki je, da je kitajska dežela počasnih, vstrajnih in pridnih, a vedno revnih ljudi, ki si morejo nabaviti le najbolj potrebne stvari za življenje ter le luksurijsnosti, katere smatrajo za neobhodno potrebne.

Ena najbolj priljubljenih oblik oglaševanja na Kitajskem je koledar, ki igra zelo važno vlogo v življenju vsakega Amerikanca. — Koledar ureja življenje Kitajca ter naznanja prikazni na nebu. Kitajec se ne loti nobene kupčije, ne da bi se preje posvetoval s koledarjem glede skrivnostnih znamenj.

Večina oglaševalcev izdaja koledarje, ki so opremljeni na naravnost umetniški način. Kadar izide koledar, se prične splošen naval na urad in kupilji odnašajo velikanske sklade koledarjev, katere razdele nato med manjše trgovce, ki jih zopet razdele med svoje odjemalce.

Na ta način postane koledar najboljše oglaševalec.

»Arkansas Gazette« je prinesel naslednjo zanimivo informacijo:

Pred kratkim so slavili v Shanghai 50 letnico Sun Pao, ki je baje najstarejši moderni kitajski list. Glavna točka proslave je bila posvetitev novega doma, o katerem poročajo, da je največji in najlepše urejeni časnikarski dom v Orientu. Novo poslopje je stalo približno

no 150.000 dolarjev v ameriškem denarju in načrte za to poslopje je napravil neki ameriški arhitekt.

Poslopje je vsled tega zgrajeno popolnoma v modernem smislu kot so urejena vsa slična poslopja v Ameriki.

»Sun Pao« je vodilen list na Kitajskem ter ima cirkulacije približno 30 tisoč naročnikov. Dnevna izdaja obsega 16 strani in pri listu je uslužbenih 150 mož.

Velikanske težkoče prevajanja iz angleščine na kitajsko z ozirom na oglaševanje se opisuje na naslednji način:

Prevod iz angleške kopije, v kitajski jezik je naloga največje važnosti, katero se sme poveriti edinole človeku, ki popolnoma pozna domači jezik v najmanjših posameznostih. Tako je na primer oglaševala Victor fonograf družba voje aparate z znanim geslom psa, ki prisluškava, ker čuje glas svojega gospodarja. Kitajci niso hoteli kupovati takih fonografov, ker so mislili, da se jih s tem stavlja v enako vrsto s psi. — Družba je porabila velikanske vsote denarja, predno je prišla na to misel Kitajcev, nakar je storila korake, da popravi, kar je bilo zamujenega.

Po svetu.

s Iz življenja Paderewskega. Časopisi trdijo, da je Paderewski doprinesel domovini veliko materijelno žrtev, ko je nastopil ministrsko mesto, med tem, ko je prejel ko virtuoz dobival bajne vsote. Tako ga je na primer pozval nekoč neki ameriški milijonar v Ameriko, a Paderewski, ki se je mudil ravno v Švici in se mu je godilo dobro, je zahteval od vsakega večera 25.000 frankov. Milijonar Astor ni bil v zadregi. Brzjavil je kratko: »Sprejemem, Astor.« Znano je, da svira Paderewski samo na klavirjih ene in iste tovarne. Razlog temu je, ker se je bil v dobi težkih začetkov zavzel zanj ta edini tovarnar, kateremu se je Paderewski zaklel, da bo igral samo na njegovih glasovirjih. To zakleto je tudi držal in storil dobrotniku, ki je prišel s tem na velik glas, veliko uslugo.

s Mačke — vojaki. Francoski časopisi so našli med ostalimi veliko zapreko odhoda angleških čet iz Francoske. To je pol milijona mačk, za katere se mora angleška vlada pobrigati. Pomislite: pol milijona, to je deset armad mačk, ki so na fronti dobivale svoj redni obrok v hrani. Ali veste zakaj? Zato, ker so več kilometrov daleč čutili smrad strupenih plinov in so z mijavkanjem alarmirale vojaške, ki so se potem pripravili na obrambo, a mačke so pobegnile, dokler ni bila nevarnost pri kraju. Strokovnjaki in očitvidci trde, da je tako ostalo kakih pol milijona ljudi pri življenju. Mačk je bilo poginilo nekaj stotin.

s Človek, ki je slišal z usti. V ameriškem mestu Atenah v novojužski državi je livel človek po imenu Moric Eads, ki se je rodil brez ušes, da celo ušesnih odprtini ni imel. Ta človek se je naučil, kakor so priporočevali njegovi ljudje, sprejemati gla-

sove z usti. Slišal je z usti. Če je kdo z njim govoril, je Moric Eads na stečaj usta odprl in poslušal. Pravi je, da prav nič ne pogreša ušes in da si ne more misliti, kako je mogoče slišati, drugače kakor z usti.

s Postavno določilo za zrakoplovce. Izšla je naredba vojnega ministra na Francoskem, po kateri je zrakoplovec zabranjeno preleteti mesta v manjši višini nego v oni, ko jim daje sigurnost, da se v slučaju nesreče lahko spustijo izven mesta na tla. Zabranjena je vsaka akrobatska produkcija nad mesti in nad večjimi skupinami ljudi. Preko Pariza se sploh ne sme leteti, če ni izdana za to posebna zapoved.

s Jugoslavija — žitnica srednje Evrope. »Večer« piše o Jugoslaviji, ko o žitnici srednje Evrope. V Evropi je samo Rusija večja agrarna dežela od Jugoslavije, ki šteje od 100 prebivalcev 80 poljedelcev. Če se izvede agrarna reforma, bo sposobna, da preživi s svojimi pridelki ne samo sebe, ampak preskrbi tudi sosede.

s Moderna čudesa. V »Daily Mirror« opisuje neka gospodična z velikim navdušenjem čudesa, ki jih nudijo moderna ameriška stanovanja. V ameriških stanovanjih se je vse ročno delo zmanjšalo na minimum, in se vse upravljanje hiše vrši s pomočjo elektrike. Predvsem živa vsak stanovalac vse naredbe, ki so ene in iste v celi hiši in to so: toplota, električna razsvetljava, hladna in topla voda, mraz, lift podnevi in ponoči, garage, igrališče za otroke, lekarno, prodajalno časopisov, brivec, soda-voda, zobar, zdravnik, zdravnica itd. Poleg tega ima vsak v svojem stanovanju poseben lift za donajanje hrane, telefon, šrambo za ohlajenje, ventilator, sprava za čiščenje s pomočjo praznega prostora, kompletna kulinja za gas in elektriko, v kateri so aparati za brušenje nožev in škarij in za čiščenje srebrnine, za napravljane sladole, da, za mletje kruha in kave itd. To še ni dovolj: vsak stanovalac ima v svojem stanovanju še: pianino, gramofon, šivalni stroj in — »dosti, ker se mi že koža ježi« — končuje gospodična vsa navdušena.

s Nevzpeli požik. Pred mnogimi, mnogimi leti je živel na daljnem Vzhodu dober in moder kralj. Bil je že star in je zaželel miru. Poklical je svojega sina Kokufa pred se, dal mu je žezlo in dejal:

»Star sem in željan miru. Na tebi, moj sin, je vrsta, da stopiš na moje mesto. Oženi se in stopi na prestol.«

Kakufu se zamisli in odgovori:

»Zelo rad izpolnim tvojo željo. Sedel bom na prestol in si dobil kraljico, toda prosim te, povej mi, kako naj dobim pravo?«

»Izbiraj med vsemi hčerami domovine, vsaka bo šla rada s teboj.«

S tem je bil razgovor končan. Čez nekaj dni je Kokufa zopet stopil pred očeta.

»Oče,« je dejal, »naj se izvrši tvoja volja, jaz bom takoj izbral mladenko. Čuj, ali je dober ta način! Zapovedal bom, da ranijo goloba in ga pustijo v predsobi naših dvoran. Na to bom poklical vse kne-

ginje na godbo in ta, ki bo imela sočutje do goloba, je nežnega in dobrega srca, pa naj bo moja žena.«

Oče je bil zadovoljen, pa je razposlal naslednji dan pozive. Kokufa je postavil ranjenega goloba v predsobo in se skril za težki zastor pri vhodu.

Kneginje so prihajale po vrsti. Vsaka je videla ranjenega goloba, no, niti ena ni našla časa, da se zanj pobriga, a bile so tudi take, ki so ga z nogo brcnile. Siromašni golob je prhutal brez pomoči, dokler ni prišla krasna deklica s plavimi lasmi. Ona postane za trenutek, vzame goloba in ga zamola v svoj čal. Ko je Kokufa to videl, je stopil iz svojega skrivališča, nataknil ji prstan na roko in jo proglasil za ženo in kraljico.

Nekaj dni po svatbi je sedel kralj poleg kraljice in ni mogel kaj, da je ne vpraša po golobu. Kraljica se nasmeje in mu reče: »O, on je zelo dobro shranjen. Dala sem ga ubiti, a njegova krila bodo prelep okras na mojih laseh. Smaragdna barva mi posebno dobro pristaja.«

s Nadvojvoda Evgen prijet. Nadvojvoda Evgen so po nalogu vojnega sveta v Lincu zgrabili v Welsu, ko se je hotel prepeljati v Švico. Ko so ga preiskali, so našli pri njem 670.000 kron. Čez nekaj ur pa so nadvojvodu pustili, da je nadaljeval svojo pot, ker je imel dovoljenje od vlade.

s Pogozdijte goličave. Pomlad je tu in ugoden čas za pogozdovanje neplodnih pustinj. Cena lesu gre navzgor. Gozdno drevje uspeva tudi tam, kjer druge rastline ne rastejo ali se ne izplača, da bi jih sejali. Gozd je neprecenljiva zakladnica. Gozd dvigne vrednost vsake domačije. Ne pozabimo torej pogozditi vsako pomlad nekaj nerodovite zemlje, zakaj tudi tu velja pregovor: zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača.

s Wiesbaden — kopališče za vojaške, ki so v okupiranem ozemlju. Znamenito nemško kopališče Wiesbaden je rekvirirano za bolne častnike in vojaške armade zasedenega nemškega ozemlja. Sezona je bila otvorena prvega maja. Vsak bolnik ima pravico, da se tam zdravi en mesec. Zavezniški časopisi pravijo, da je prav, da se ljudje zdravijo na račun onih, radi katerih so oboleli. Nemci bodo tedaj za to leto osleparjeni dobrot wiesbadenskih vrelcev.

s Bülow za italijansko Reko! »Giornale d'Italia« prinaša dolg razgovor svojega dopisnika z grofom Bülowom v Berlinu. Bivši kancelar je navdušeno priznal »italijanstvo« Reke. (Uvodnik je napisala francoska »L'information«.) Čemu Italijani ne vprašajo še bivšega nemškega cesarja Viljema za mnenje? Bülow je tudi dejal, da komaj čaka na oni čas, ko bo mogel zopet bivati v svoji vili poleg Rima. Morja je to edini razlog za simpatije do Italijanov.

s La Fouchardiere. Ta človek je pisal duhovite člančice za časa vojne; par jih je prinesel že tudi naš list po hrvatskih časopisih. Te dni pišejo o njem: »Od narodnih prijateljev so oni najdragocenejši in največ vredni, ki imajo v črnih dneh pogum, da se nasmejejo. Zato je ta pisatelj

toristil več, ko drugi, ki so govorili svestane govore s preveliko ponižnostjo. La Fouchardierova komika je globoka: On skriva pod lahko vnanostjo zelo veliko modrost, ki je včasih tudi silno grenka. Njegova satira je zasmehovala junake zaledja, medtem, ko je imela pravo spoštovanje pred onimi, ki so trpeli in umirali na fronti in so zato tudi z veseljem srkali sočno fantazijo satiriko, v kateri je šibal laž in hipokrizo.

s Prva samooperacija. V neki bolnišnici v Vicenci se je zgodil čuden slučaj, ki je edin v svoji čudovitosti. Zgodil se je namreč slučaj samooperacije. Kirurg Carlo Caliaro je bil namreč operiral samega sebe. Sédel je na operacijsko mizo, pripravil mesto, ki je imel operirati, nato je nastavil glavo na ramo svojemu staremu zvestemu strežniku in začel z nožem parati trebuh, dasi je vedel, da je pri oni operaciji to zelo nevarno delo, ki bi ga lahko stalo življenje, če bi prerezal žilo femoris. Poleg tega omama tega dela telesa traja samo nekoliko časa in bolnik med operacijo pogosto pade v nezavest. Pa vendar je Caliaro zmagal vse to in je cel čas ene ure iskal in delal v svojem telesu — brez besede, hladno in sigurno. Za časa operacije se je trikrat onesvestil, toda vse trikrat zopet prišel k sebi. dokler ni završil vseh podrobnosti, izrezal, očistil in zašil. V bolnišnici ni nič česar z operacijo, razen njegovega služabnika. Par dni potem je ležal, ko da je prehladen, a tretji dan je prišel h kolegom: »Dobro jutro! Predčerašnjim sem se operiral, zdaj grem po svojem čelu dalje.« In preden so kolegi utegnili ziniti, je že bil na hodniku in šel k svojim bolnikom ko po navadi.

s Zveza obiskovalcev gledališča. Dramski umetniki imajo svojo zvezo, zvezo imajo pisatelji, ravnatelji, kritiki, strojniki, delavci, prodajalci čokolade, vsi v gledališču imajo svoje »zveze«, samo gledalci ne. Kaj je gledalec? Nič. Kaj more postati? Nekaj. Zato predlagam, da se osnuje zveza gledalcev, ki naj se pridruži zvezi delavskih skupin, ker je obiskovanje gledališča, kakor tudi razumevanje tega, kar predstavljajo, zelo težak posel. Program nove zveze naj bo ta-le: 1. Občinstvo nižjih prostorov ne bo več čakalo, da odprejo blagajno, 2. ne bodo več dajali napitnin raznim gledališkim pijavkam, 3. pravica vsakemu gledalcu, da vidi in sliši, 4. predstave naj igrajo vestno, tako ko vse premijere, 5. osnuje naj se kadilna soba, 6. programe naj prodajajo po cenah, ki niso višje ko cene ostalih časopisov. Če ne — stavkal Boste videli! (Clement Vantel.)

s Umetnost zdebeliti se. Gotovo je to umetnost, če kdo postane debel. Kajti koliko suhih ljudi leta po svetu okoli, jedo in pijo, kar se jim poljubi, spijo kolikor hočejo, in vendar se ne zredijo. Ta žalospet poslušamo vsak dan, zlasti iz ust zastopnic lepega spola. Seveda to ne velja za sedanje nenavadne razmere, temveč za normalne čase. Zakaj si pa nekateri tako želijo debelosti? Neka igra pravi: »Svet je last suhih ljudi.« Neki italijanski zdravnik pa pravi: »V resnici je pa le last

rejenih. Pomislimo na Napoleona, ki je bil v prvi laški vojski še suh kakor palica, a je imel že v drugi trebušček, ki ga je prisilil, da si je dal predelati svoj slavní površnik. Ali pa se spomnimo na Bismarcka, ki je bil v prvih dneh frankfurtskega parlamenta še precej žalostnosuhe postave, kmalu nato pa hrust, ki se je premikal s težkimi bobnečimi koraki.« — In res, prevelika suhost ni prav nič prikupljiva in privlačna. Zdravniki vidijo v njej nekako dedščino in iščejo vzroke le s svojega stališča; ljudstvo je pa splošno ne razume in se omeji v svoji sodbi le na navadno merilo s stališča lepote, ki vidi v robovih na človeškem telesu grdobjo in smatra kroženje za bolj popolno črto. Zato pravijo, je treba oblike izpolniti. V modernih časopisih je vse polno takih inseratov. Seveda jim malo verjame, zlasti tistim ne, ki nam obljubljajo v kratkem času čudeže, kajti rešitev tega vprašanja ni tako lahka. Če ima kdo dobro voljo, mu vedno lahko njegovo težo zmanjšamo in jo tako zmanjšano tudi dolgo časa ohranimo, magari do smrti. Veliko težje je pa zmisliti si način, kako bi suho osebo zdebelili.

Pred vsem moramo misliti na to, da je mast našega telesa nekaj rezervni zaklad, mala hranilnica, iz katere zajemamo v dnevih suše. Če je zdrav človek vesel, da postaja njegovo telo okroglo, ker je to po njegovih vzorih lepote, se veseli tudi zdravnik, ker ve, da ohranijo maščobne plasti našemu telesu ono toploto, ki je v nekaterih boleznih tako potrebna. Je pa dosti nemirnih ljudi, ki si ne morejo nikdar zbrati zaklada masti, ker so nervozni, hitri in nagli, pa vendar čutijo, da bi jim tak zaklad prišel v vsakem oziru prav. Za te ljudi je prva zapoved: mir v vsem, kar delaš. Če miru ni, ne prideš nikoli do cilja, pa imej še tako dober tek in jej, kar gre v tebe. Dosti miru v dobrem čistem zraku potolaži polagoma nervoznost in bolešno naglico, užita snov se lažje nabere, dočim smo jo preje le prehitro porabili. Čim dlje bolj proti jugu, tem lepše oblike vidimo, pri moških in pri ženskah. Južnim narodom se ni treba tako pehati za življenjem, ker jim sonce marsikaj nadomesti, zato so manj nervozni in hrana jim bolj tekne. So pa izjeme, na primer Arabci, ki imajo pa le premalo hrane. — Kdor se hoče znebiti svojih suhih kosti, naj odloži zvečer z obleko vred tudi skrb in naj si privošči dosti spanja. Vadi naj mišice, a le lahko; tako delo žene sokove, dobljene iz hrane, po vseh delih telesa. Ko je opravil te lahke vaje, naj pa izdatno počiva. — Vprašanje nastane, kako in kaj naj jemo. Radi jemo meso, ker daje moč. A meso ne daje maščobe. Pač pa jo dajo one jedi, ki imajo v sebi moko, potem pa živalska in rastlinska mast. Zato naj se zatekajo suhi ljudje k močim mastnim juham, rižu, slaščicam, močnatim jedem, sladkemu sadju in podobnim stvarim. Mlečen riž, rizoto, ovseni sok, kompoti iz datljev in fig, razni mlečni in jabolčni zavitki, cmoki iz slanine in šunke, vse to je izvrstno za tvorbo polnih oblik. — Tudi glede pijače moramo kaj povedati. Nemirni duhovi naj si za ugod privoščijo kozarec piva ali pa tudi sladkega vina. A redno in trajno zauživanje teh pijač ne

služi zaželjenemu smotru. Nekateri hudi pivci imajo res tudi maščobni ovoj, a ta ni lep in tudi ne zdrav, kar je še bolj važno. Alkohol prinaša pač mast, pa škoduje tudi živcem in drobovju. Priporočljivo je pa mleko, sladka mlečna kava in čokolada. Vrhtega deset ur spanja, lahko mišično delo, pogost odpočitek na udobnem stolu, malo možganskega dela in, kakor učil skušnja, kolikor mogoče malo jeze in vznemirjenja katerekoli vrste. Notranji nemir razjeda naš organizem bolj kakor vsak drug vzrok. Če suhi vse to naredijo, kar smo jim svetovali, se bo njihova želja izpolnila, dosegli bodo zaželjeni cilj, namreč boljše oblike in lepo oplastenje v mastjo. Seveda je pa v teh dneh nemirov to še neizpeljivo, splošno tudi predrago. Počakati moramo še malo.

Nravnost ameriških plemen.

Trajnih zaslug na polju narodopisja severno- in srednjeameriških narodov si je pridobil ameriški zgodovinar Hubert Howe Bancroft. S sodelovanjem odličnih učenjakov je ustvaril o tem predmetu dve deli, katerih eno obsega pet, drugo pa štiriintrideset knjig. Služila mu je v to knjižnica s 45.000 knjigami, ki se vse pečajo z zgodovinsko ter s pravičnimi odeto preteklostjo in sedanjostjo njegove ogromne domovine. Nas predvsem zanimajo podatki o nravnosti pri različnih takozvanih indijanskih narodih, kakor se razodeva ob priliki ustanovitve lastne družine v družini sami in izven nje, nasproti prijatelju in sovražniku.

Seveda se moramo omejiti v tem spisu le na prav majhno število omenjenih narodov in plemen ter podatki njihove zadevne običaje v nekaj kratkih potezah; vendar pa je lahko napraviti iz teh črtic popolnejšo sliko, ki bo pokazala odnose, v katerih žive ti narodi, pričeni z zakonskim življenjem — temeljem človeške družbe.

V ta narodopisni mozaik, ki ga nastopno podajemo, hočemo smpatja vstaviti tudi nekaj kamenčkov iz drugih narodopiscev, v kolikor je to treba radi boljšega pregleda celotne slike. Samoočebni umevno je, da se je treba dotaniti tudi spolne strani, posebno ker opisujemo narode, katerih čustveno življenje se v glavnem giblje na tej osnovi.

Radi boljše preglednosti bomo razdelili članek v tri oddelke:

I. Mož in žena.

II. Starši in otroci.

III. Ljubezen do bližnjega.

I.

Mož in žena.

Severni Indijanec okrog Hudsonskega zaliva si že kot štirinajstleten deček poišče družico za življenje, navadno deklico kakih dvanajstih let. Če je njegova izvoljenka že poročena žena, tedaj seveda stvar ne izteče povsem gladko; med njim in možem se vname boj, ki sicer ne gre na življenje in smrt.

zato pa tem več trpe lasje. Premaganec se navadno zadovolji s par živalskimi kožami in žena postane last svojega novega gospodarja. Z isto naglico pa, s katero severni Indijanec pride do žene, se jo pod okoliščinami tudi naveliča, posebno zato, ker vsled preoblegga dela kmalu ovne. Tedaj jo mož zavrže, včasih tudi z bičem izžene iz hiše. Razen tega tudi neredko zamenjajo severni Indijanci svoje žene z drugimi in prej šnje ponujajo svojim gostom. Bancroft, amerikan. zgodovinar, trdi, da gre neravnost med tem ljudstvom tako daleč, da občujejo očetje s svojimi hčera-mi, sinovi z materami, bratje s sestrami kakor zakonci. — Isto surovost običajev najdemo pri takozvanih zajčjih in ovčjih Indijancih, kjer služi žena možu v glavnem kot sredstvo množitve, za utešitev čutne sle in kot delavna moč. — T a c u l l i ljubijo svoje žene strastno in so radi tega zelo ljubosumni nanje. Da so varnejši pred zapeljevanjem žen po neoženjenih možih, jim navadno raje prepustijo hčere in jim zato dovoljujejo svobodno občevanje z njimi. Vendar pa so tudi v poslednjem slučaju izjeme. Tako je umoril neki T a c u l l i najprej svojo padlo hčer in nato samega sebe. Rop žensk je pri tem narodu često vzrok bojev med različnimi vasmi. — H a i d a h na Queen-Charlotteskih otokih in na sosednji obali celine zlorablja svojo ženo za sovodstvo; čim več volnenih odev pri tem zasluži, tem ljubše mu je; morebitne otroke iz takih zvez spravi s poti. Če ima potrebna sredstva za nakup več žensk, tedaj se uda mnogoženstvu. Kljub tej zlorabi zahteva Haidah-Indijanec od svoje neveste devišstvo, pri morebitnem razočaranju pa zahteva kupno vsoto nazaj in pošlje vojo ženo zopet staršem na dom. K o n j a g i (Kadjaki) na polotoku Alaski in Kadjaki stojijo z ozirom na svoje predzakonsko življenje na globoki pravni stopnji. Svobodna ljubezen igra veliko vlogo. V zakonu zahtevajo od svojih žen neomajano zvestobo. K e n a i na Alaski izrazi svoje nagnenje do deklice, ki jo hoče poročiti, na sledeči način: Nekega jutra se pojavi v njenem vlgvamu, zaneti molče ogenj, prinese vode in zakuri povesod običajno kopalnico. Oče deklice ga navidezno vpraša, zakaj to dela in dobi v odgovor: »Tvojo hčer bi rad za ženo.« Če je njegova ponudba vsem všeč, tedaj sme peljati svojo nevesto čez eno leto na dom.

(Dalje.)

Izza časa vojske.

(Spominu prijatelja Ivana.)

Bilo je pred štirimi leti. Solnce je sijalo prav tako kot danes, pomladanske rože so cvetele prav tako kot danes, ptički so peli svoje melodije prav tako kot danes, vse kot danes, kot lani, kot predlanskim, kot takrat — po štirih letih. Oh, kako malo se je spremenilo!

Pač, marsikaj je drugačnega od takrat. Mnogo je bilo še mladosti v onih

dneh, bilo jih je še mnogo v oni dobi, ko še niso poznali gorja in žalosti, ko so gledali v svet z brezskrbnimi očmi, pričakujoč od njega vse, kar je lepo in dobro, samo zla ne. Niso vedeli, da je pripravil svet tudi njim čašo do roba napolnjeno z grenkim pelinom, da jo jim nekdaj — morda nepričakovano — ponudi, da jo izpijejo do dna.

Tako je bilo pred štirimi leti. In danes? — Ah!

Slovo je bilo nad vse žalostno. Še en objem, še en poljub in izmaknila se je roka iz roke, zatrepetali sta srca. On je odšel, izgubil v daljavi, ona pa je ostala doma sama, žalostna, obupana. Grozne misli so se ji rodile po glavi. Temnilo se ji je pred očmi in ni vedela, kaj se godi z njo, ali je resnica, ali so sanje.

Zavedla se je šele, ko je bil njen ljubljenec že daleč, daleč.

Po dolgih dneh nestrpnega pričakovanja poročil ji je padla hipno misel v glavo: Kaj, če se ne povrne več! Na kaj takega preje ni mislila. To ji je zmešalo glavo, v obupnosti se je zatekla pred podobo Matere božje. Molila je dolgo in zbrano, kakor še nikdar popreje. In zdelo se ji je, kakor bi ji Marija narekovala: Zasadil si nagelj, neguj ga in če ti ozeleni in ostane zelen, se vrne tvoj dragi. Potolažena se je vrnila.

Zasadila je v posodo nageljev vršič. Zalivala ga je vsak dan, rahljala mu zemljo, posedala pri njem cele dneve in ga opazovala v tesni negotovosti ali ji ozeleni ali ne. In glej! Polagoma je začel poginjati in zeleneti. Rastel je in z njim je rasto tudi upanje deklici.

Poročila so prihajala redno. Pisal je, da je zdrav, da se mu dobro godi, da bo kmalu mir, da se kmalu vrne. Tudi ona mu je redno odpisovala. Sporočila mu je, da je zasadila nagelj, ki bujno raste in ji daje upanje, da se kmalu vidita.

Vojska je divjala v svoji besnosti naprej. Smrt, kateri so dali brezbožni ljudje vso oblast, je kosila brez usmiljenja. Koliko žrtv še — koliko nedolžnih žrtv.

Kakor tisoč in tisoč drugim, ni prizanesla tudi njemu.

Mrzlo jutro v Karpatih. Snega kljub bližnji pomladi do kolen. Mirno vsenokrog, topovi ne tulijo več. Tam na smrekovem deblu sloni on, moči mu pojemajo, umira — . Globoko rano ima v prsih, granata jo mu je zadala. Blede se mu, ne ve, kje je, samo to ve, da je žejen. Pa nima moči, da bi zagrabil pest snega, nima moči, da bi zaklical samo eno besedo.

Nasproti mu hiti ljubljanka v poročni obleki. Bel pajčolan ji vihra po zraku, bel venec ima na glavi, radost ji seva z lica. Hoče se vzdigniti, da bi jo sprejel z razprostrtimi rokami, pa omahne, pade nazaj ob deblo in obleži. Še enkrat dvigne roki, kot bi jo hotel objeti, zaklicati jo hoče po imenu, skuša vstati. Črn curek krvi mu brzigne iz prsi, zgrudi se. Z njenim imenom na ustnicah in smehljajem na licu izdahne — .

Po bojni planjavi vlada vse mir.

Pošta je prišla! Vsi, kar jih je ostalo, so se zbrali. Burno jim blicilo srca, vsak

napeto poslušal, kdaj se bo bralo njegovo ime.

Na prvo ime se ne oglasi nihče, pismo nemo odlože.

Nesrečna roka, ki si ga pisala! Ti še ne veš, ti niti ne slutiš, da njega, ki si mu pisala, ni več, da leži pokopan v globoki jami s sobratih vred!

Odpri! so pismo.

»Najdražji! Srce te pogreša noč in dan, išče te zama. O tebi sanjam vse noči, v jutru vidim, da me sanje varajo, da Te še ni. Pred kipom Žalostne Matere prižigam lučko vsak dan. V solzah prosim in rotim Marijo, naj Te brani nesreč, naj Te ohrani. Skrbno zahtevam za te vsajeni nagelj. V njem čutim bujno življenje. Zelenje znači upanje, da se kmalu vrneš.

Tvoja najdražja — — —

Ena solza je kanila na nežno pisavo, pa samo ena in nič več. Pismo so zaprli, zarisali čezenj velik križ in zapisali na drugi strani z rdečimi črkami: retour!

Po zimi je prišla pomlad, zgodnja, topla pomlad. Drevje je ozelenelo, cvetke so zacvetele, tudi nagelj je poglaval vnovič. Postavila ga je neki dan na okno, na solnce. Pa, pritisnil je veter, v jasni noči je padla slana in požgala vse zelenje in cvetje. Tudi njen nagelj je umorila — — —

Ne hodi ga gledat več, ne zalivaj ga več — suši se, ne ozeleni ti več!

Spet boš brala svoje pismo, svojo drobno pisavo. Zvedela in spoznala boš vse — — —

Na naslovni strani stoji črn križ, na zadnji rdeč napis.

...

S teboj plakam, dobra mati, s teboj zvesta žena, s teboj nedolžna deca, s teboj mlada nevesta — — — Kdo ozdravi bolečine, globlje kot globočine morja? —

In če se solnce smeje, kos smeje, brez za smeje, ali naj se smejem tudi jaz?

Rad bi se, pa se ne morem — — —

Visoški.

Zagrebska borza.

LDU Zagreb, dne 14. maja. Zaključni kurzi na današnji borzi:

	Donar	Blago
Banka za trg. obrt in industrijo	460	470
Banka in hranilnica za Primorje na Sušaku, nove delnice . .	490	501
Hrvatska eskomptna banka . .	—	1410
Hipotekarna banka, Zagreb . .	370	380
Hrvatska kreditna banka, . .	—	920
Narodna banka Zagreb	—	428
Obrtna banka	226	228
Poljedelska banka,	—	100
Prva hrvatska hranilnica	—	8000
Rečka pučka banka, nove deln. .	201	205
Zemaljska banka, nove delnice .	690	700
Sladkorna tovarna, Osijek . . .	2500	2750
Tvornica strojev, Zagreb	220	—
4 1/2% zadolžnice hipotekarne banke	—	110
4 1/2% zadolžnice mesta Zagreba	—	112

Živčna boleznal ozdravi vribavanje s Feller-jevim bol lajšajočim, živce pomirjajočim »Elza-Fluidom«, izborna domače sredstvo. 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici le 24 K. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatr. 245 (Hrvatsko). Nad stotisoč zahvalnic in priporočil zdravnikov. Omot in poštolina se računa posebej, najceneje. Čim več kdo naroči obenem, tem več prihrani na poštnini. (D)

Kapitan Dodero.

Italijansko napisal A. G. Barilli.

(Dalje.)

To je bilo ravno križi Noben moj odgovor ga ni petolazil. Mahal sem z rokami na vse mogoče načine, da bi mu povedal, da smo iz Genove, zelo lepega mesta ob Sredozemskem morju, da smo izgubili svojo ladijo in tovariše, da pričakujemo gostoljubnosti, da hočemo hrano in prenočišče pošteno poplačati z delom svojih rok — že iz naravnega razloga, ker je bila naša blagajna prazna. Kaj naj bi vam še pravil? Pravil sem vse mogoče, a nisem imel sreče pri mogočnem poslušalcu. Velikokrat me je nevoljno prekinil in ponovil besedo: tukra. Kakor sem pozneje izvedel, pomeni to: tepec. To sem tudi kmalu sam spoznal. Vzpodbujal sem tudi svoje tovariše, naj govore še oni, a nič ni pomagalo. Beseda: tukra je grmela vedno pogostejše na nas in divjaki so se smejali na vse grlo. Jaz sem začel s prsti brskati po bradi, v nadi, da se mi rodi kaka pametna misel, toda nič, nič — v moji glavi je bilo vse prazno. Nasprotno pa so našli divjaki nekaj novega. Moja brada je vzbudila veliko radovednost pri kralju in njegovih podložnikih. Kralj mi je izkazal visoko čast ter me večkrat potegnil ter izruval iz nje več las, da bi se prepričal, če je vse naravno in če se res brada drži kože. Potem se je obrnil k svojim ljubim podložnikom ter jim v dolgem govoru raztolmačil vso zadevo.

Tudi psa so vsi občudovali. »Panunkvica«, so ga klicali. To pomeni: bela žival. Psu to ni bilo nič kaj všeč, začel je lajati in kazati zobe. Moral sem ga poklicati po imenu. Ko je kralj videl, da ga beseda Apolo pomiri, je milostno večkrat izgovoril to ime. Nato je dal svoji četi znamenje, naj nas odpeljejo v gorovje. Sam je stopal spredaj, mi za njim, seveda v primerni razdalji — vojaki pa za nami.

Tako smo šli molče in s sklonjeno glavo. Naše misli so bile vse prej kakor vesele. Le od časa do časa je ta ali oni polglasno izpregovoril. »Kam gremo?« Kako življenje ali smrt nas čaka? Ali bomo rdečkožcem za pečenko ali pa morda prisiljeni, da se v tej samotni postaramo in ustanovimo nov rod, pol bel, pol rjav. In naš dom, sorodniki, prijatelji?

Le mislite si, kako upanje smo mogli še imeti! Kako bi prišli s tega otoka, v slučaju, da nam divjaki podarijo življenje? Kateri Kolumb bo prišel tu sem in odkril teh sedem poglavitnih grehov?

Divjaške ženske so bile najbolj radovedne; nov dokaz, da so si vse Evine hčere podobne. Bile pa so očitno svetlejšje kože kakor moški. Tudi tetovirane niso bile. Edino, kar sem opazil, je bilo, da so imele lica nalahno pobarvana z rdečo barvo; toda raba barve je v navadi tudi v Evropi in tudi to oprosti divjakine. Nečimernost je pri ženskah povsod doma.

Vsa ta množica nas je spremljala v sredo vasi, kjer je stalo nekaj večjih koč. Kroginkrog se je vil globok jarek, napolnjen z vodo. To je bilo kraljevo stanovanje in njegovega spremstva.

Ta umetni otok je bil brez dvoma eden najlepših na svetu. Kroginkrog najlepše zelenje in najrazličnejše drevje. Od vseh strani so vreli studenci in napajali bajen vrt, poln najlepših cvetk, o katerih more najboljši vrtnar samo sanjati.

Peljali so nas v prostorno dvorano, ki je najbrž služila v posvetovanje. Vsa je bila nabita s kožami — drugega okrasja tu ni bilo. Kralj se je vlegel na kožo — zadaj za stenami pa je zaigrala čudna godba, ki nam je trgala ušesa.

Dva divjaka sta sedla h kralju. Za njima so se razvrstili po veljavi drugi — a ti so stali. Podobni so bili strašnim stebrom. Kralju smo se morda smilili, ker smo stali — pomignil nam je, naj sedemo. Apolo se je kot največji demokrat že pred kraljevim poveljem vlegel na tla.

»Kaj bo zdaj?« sem si mislil. Kralj je govoril s svojim ministrom. Minister je vstal, da izvrši povelje, seveda sam. Toda, kako bo to povelje?

Prišel je dober četrť ure; kralj je postal že nepotrpežljiv in je hotel odposlati drugega ministra, kar se vrne prvi ter pripelje s seboj najbolj čudno stvar, ki si jo morete misliti.

Bil je to majhen možiček tako smešne postave, da mi ga ni mogoče opisati. Kar je bilo najbolj čudno, je to, da je bila ta postava podobna Evropejcu — kar so pričali čevlji, ki so se morda pred dvajsetimi leti izborni svetili, modra salonska suknja z zlatimi gumbi in obnošen cilindar. To pa je bila tudi edina obleka tega junaka — srajce in hlače ni imel.

Možiček se je trikrat globoko priklonil, se oblastno ozrl krog sebe in je samozvestno začel govoriti s poglavarjem. Ker nismo mogli ničesar razumeti, smo preganjali čas s tem, da smo opazovali to čudno prikazen. Kdo bi bil to? Morda ravno tako nesrečnež kakor mi; toda gotovo se je to zgodilo pred mnogimi leti, ker sta srajca in hlače po naravnem zakonu razpadla in tudi druga obleka je kazala več kakor deset let zastarelosti.

Z božjo pomočjo je bil nazadnje pogovor v divjem jeziku pri kraju; čudni človek je napravil poklon kakor dvorni plesalec ter se obrnil k meni. Nagovoril me je po francosko.

Takoj sem laže dihal, čeprav sem ga komaj razumel, kajti okvenaški jezik mu je že popolnoma pokvaril pravilno izgovorjavo.

Kar mi je povedal, je bilo približno to-le: Urutukte ali »Gromovnik«, mogočni kralj lepega Okvenakati, ki je že premagal »Velikega črva« in milostno pojedel njegovo srce in jetra, vpraša mene, »Bradato solnce«, kdo smo in po kaj smo prišli v njegovo kraljestvo.

Odgovoril sem: »Jaz sem kapitan Mavro Dodero, kapitan prekmorske kupčijske družbe. Izkazal bi se lahko s svojimi pravicami s črnim na belem, toda morje mi je pobralo vse. Bil sem drugi častnik na morskem zvezdi, mogočni ladiji.

težki petsto ton, ki je zdaj potopljena v Tihem oceanu. Mi štirje smo se edini rešili in prosimo gostoljubja pri mogočnem »Gromovniku«. Toda vas prosim, da mi poveste, kdo ste, ker sem silno radoveden, ko čutim pri vas evropsko nošo in jezik.«

»A-a-a! Ali vam ugaja moja suknja?« je rekel tolmač in nabral usta v smeh. — »Kajne, da je naravnost imenitna?« Tega je delal še Human, prvi krojač v Parizu, seveda pred dvajsetimi leti. Kar se tiče mene, sem plesni učitelj. Bil sem na poti v Limo, kjer bi se bil rad naučil novih plesov. Toda usoda ni hotela tudi tem ljudem odtegovati dobrote, da bi postali izobraženci, zato je poslala mene semkaj. Že osemnajst let živim tu kot vaš predhodnik v nesreči, in tukajšnja vlada me ceni zelo visoko, ker sem bil svoje čase tu učitelj jezikov in plesa in lepega vedenja — ter kraljevi materi natančno popisal pariško modo. Poučeval sem predvsem kraljičino Jutranjo Roso — tega imena vam ne morem in ne smem povedati v tukajšnjem jeziku, ker se bojim, da ne bi veliki Gromovnik opazil, da se zanimam tudi za stvari, za katere se ne bi smel.

In v resnici je začel Urutukte kazati veliko nepotrpežljivost. Mojster Labsolu ga je hitro potolažil s tem, da mu je hitro raztolmačil moje besede. Pravil mu je tako dobro, da se je kralj večkrat celo nasmejal.

»Kralj se smeje — to ni slabo znamenje« — sem dejal Labsolu.

Odgovoril mi je samo z nasmehom, kakor bi bil hotel reči, da me v mislih ne ovira prav nič.

»Govoril bom pozneje z vami,« je prizaprl v kočo ob reki; štirje divjaki so me gočnega gospoda.

Labsolu je imel prav, da je ustavil moj smeh, kajti takoj nato nas je kralj odpustil. Ločili so me od tovarišev in me zaprli v roke ob reki; štirje divjaki so me stražili s sulicami.

5.

»Gorje, gorje! Kaj bo to? Slab začetek, konec še bolj gotovo slab!« Tako sem si mislil, ko sem čul pripoved učitelja Labsola, kako čast je izkazal Urutukte mogočnemu Tomanikanulu, »Velikemu črvu«. Tedaj sem resnično zašel med kanibale, ali vsaj ljudi, ki jedo vojne ujetnike. Sicer nisem prišel z vojsko nad kralja, toda kako naj mu dopovem, da ne sme ravnati z menoj kakor z vojnim ujetnikom?

Ta misel me je neprenehoma mučila in zasledovala kakor sitna mušica in vsakokrat sem se stresel od strahu. Verjemite, da je ta muka presegala vsa trpinčenja, ki si jih je kdaj izmislil kak tiran v starem veku. Povrhu pa sem bil popolnoma zapuščen; razen kanibala, ki mi je nosil hrano, nisem videl nobene duše. Vedno se mi je zdelo, da ima ta divjak posebno slast do mene.

(Dalje.)

Izdajatelj konsorcij »Večernega lista«.
Odgovorni urednik Viktor Cencić.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.